

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРОСФЕРИ»**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	05 «Соціальні та поведінкові науки»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	051 «Економіка»
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Третій (освітньо-науковий)
ФАКУЛЬТЕТ	Економічний

Робоча програма з початкової дисципліни "Концептуальні засади сталого розвитку агросфери" для здобувачів вищої освіти економічного факультету за спеціальністю 051 "Економіка", третій рівень вищої освіти / Укладач О.М. Варченко. Біла Церква: БНАУ, 2020. 19 с.

Розробник: О.М. Варченко, доктор екон. наук, професор

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування

(Протокол № 1 від 28.08 2020 р.)

Завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування
кандидат екон. наук, доцент

О.О. Драган

Схвалено науково-методичною комісією економічного факультету

(Протокол № 1 від 31.08 2020 р.)

Голова науково-методичної комісії,
доктор екон. наук, професор

І.М. Паска

Гарант ОП «Економіка»
доктор екон. наук, професор

О.М. Варченко

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	6
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРОСФЕРИ»	8
5. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	9
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	10
6.1. Лекції	10
6.2. Практичні заняття	12
6.3. Самостійна робота	13
6.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань	14
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	15
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	15
9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	16
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	16
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	18
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	18

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2020–2021 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Концептуальні засади сталого розвитку агросфери» виділено всього 120 академічних годин (4 кредитів ECTS), у т.ч. аудиторних – 60 години (лекції – 28, практичні заняття – 30, залік – 2), самостійна робота здобувачів – 60 годин.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Обов'язкова	
Змістових модулів – 3	Спеціальність: 051 «Економіка»	<i>Рік підготовки:</i>	
		2-й	2-й
		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість академічних годин – 120		4-й	4-й
		<i>Лекції</i>	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача – 4	третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти	28 год.	6 год.
		<i>Практичні</i>	
		30 год.	6 год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		60 год.	106 год.
		Підсумковий контроль: залік (2 год.)	

Метою вивчення дисципліни «Концептуальні засади сталого розвитку агросфери» є формування у аспіранта здатності до здобуття навиків узагальнення на основі критичного аналізу наявної наукової інформації та власних знань, одержаних за програмою підготовки, різних за масштабами проблем пов'язаних зі взаємодією природи та суспільства та реалізацією принципів сталого розвитку.

Дисципліна «Концептуальні засади сталого розвитку агросфери» спрямована на формування у здобувачів системи знань з інтерпретації теоретичних основ еволюції концепції сталого розвитку, засад її реалізації, її

категоріального апарату, специфіки методичного інструментарію дослідження сталого розвитку на мікро- та макрорівнях економіки та особливостей його застосування, розуміння необхідності урахування принципів сталого розвитку в обґрунтуванні напрямів зростання економічної системи.

Особливістю вивчення «Концептуальні засади сталого розвитку агросфери» це інтегрований курс, обов'язкової частини ОНП, що пов'язує у систему такі компоненти як економічні, екологічні та соціальні в розвитку різних країн та в світі вцілому, що можливо завдяки системному підходу. Стійкий розвиток людства тісно пов'язаний із проблемою прогнозування розвитку майбутніх цивілізацій, особливо у зв'язку із екологічними проблемами, ускладненням продовольчого забезпечення та інших глобальних загроз.

Зміст курсу дозволяє одержати базові уявлення про глобальні екологічні проблеми та концепції сталого розвитку, висвітлює тенденції розвитку зеленої економіки (теоретичні уявлення про неї знаходяться в стадії вивчення), кліматичної політики, викладаються питання участі міжнародного співтовариства, держав і бізнесу в реалізації концепції, її соціальні та гендерні аспекти. Велику увагу приділено особливостям реалізації концепції сталого розвитку в агросфері України.

Курс має міждисциплінарний характер та у практичному розгляді проблем глобального та національного розвитку економіки кожним аспірантом опрацьовується із урахуванням теми дисертаційного дослідження. Такий підхід до вивчення має на меті забезпечити новаторський і комплексний характер при формуванні мети та завдань дисертаційного дослідження, включаючи основні питання сталого розвитку досліджуваної проблеми, обґрунтування заходів щодо їх вирішення та розробки питань, які представлятимуть інтерес для науки в майбутньому.

Курс «Концептуальні засади сталого розвитку агросфери» орієнтується на формування знань та світоглядного бачення щодо сучасного тренду поєднання зростання економічної системи із принципами сталого розвитку, що дозволяє забезпечити її «якісні» зміни. В останні роки концепція отримала новий імпульс в умовах зростаючого консенсусу вчених з приводу відбуваються кліматичних змін як результату використання людством викопних джерел енергії, фінансово-економічної кризи першого десятиліття XXI ст. Усвідомлення обмеженості природних ресурсів, зростання цін на продовольство і сировинні товари, внаслідок чого найбільше страждають найбідніші верстви населення.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Концептуальні засади сталого розвитку агросфери» базується на знаннях таких дисциплін, як «Філософія науки», «Методологія наукових досліджень в економіці», «Сучасні економічні теорії

та економічні системи», «Економіка формування та використання потенціалу соціально-економічних систем», «Ризик-аналітика в економіці», «Сучасні методи оптимізації у прикладній економіці».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Символ результатів навчання за спеціальністю «Економіка» відповідно до ОНП	Результати навчання з дисципліни «Концептуальні засади сталого розвитку агросфери»
<p>ПРН 1. Володіти системним науковим та загальним культурним світоглядом, дотримуватись фахової етики та принципів академічної та професійної доброчесності у професійній, науковій та освітній (педагогічній) діяльності.</p>	<p>1.1. Мати знання щодо глобальних проблем та особливостей їх прояву, вміти систематизувати глобальні проблеми та обґрунтовувати напрями по їх вирішенню у рамках забезпечення збалансованого розвитку економічних систем різного рівня;</p> <p>1.2. Знати основні сучасні проблеми розвитку світової спільноти; ключові положення концепції сталого розвитку; перелік основних подій і заходів щодо сприяння переходу до сталого розвитку на світовому рівні; вміти обґрунтовувати напрями екологізації вітчизняного сільськогосподарського виробництва; знати стратегічні цілі розвитку аграрного сектору економіки, пов'язані з необхідністю переходу аграрного сектору на модель сталого розвитку та пропонувати раціональні рішення щодо її реалізації;</p> <p>1.3. Вміти систематизувати сучасні проблеми науки та освіти щодо переходу економічної системи при переході до сталого розвитку.</p>
<p>ПРН 7. Знати основні парадигми, концепції, теорії, моделі та інструментарій дослідження еколого-соціально-економічних систем різного рівня</p>	<p>7.1 Вміти охарактеризувати основні передумови утвердження концепції сталого розвитку на світовому і національних рівнях; розуміти необхідність поєднання зусиль держави і бізнесу у забезпеченні реалізації концепції сталого розвитку; обґрунтувати необхідність переходу вітчизняної економіки та її аграрного сектору на модель сталого розвитку.</p> <p>7.2. Знати ознаки сучасного етапу глобалізації, основні напрями впливу світової економіки на розвиток вітчизняного сільськогосподарського виробництва; основні напрями та структуру експортних потоків сільськогосподарської продукції України; ризики сталого розвитку аграрного сектору економіки в сучасних умовах; механізми запобігання та зменшення негативних наслідків впливу глобального середовища на розвиток аграрного сектору вітчизняної економіки.</p> <p>7.3. Вміти аналізувати сучасні тенденції розвитку світової агропродовольчої системи; обґрунтувати вплив зростання відкритості вітчизняної економіки на сталість розвитку її аграрного сектору; пояснити необхідність застосування превентивних і компенсаційних заходів з метою забезпечення і підтримання сталого розвитку аграрного сектору.</p>

<p>ПРН 8. Володіти навичками визначення взаємозв'язків і взаємовпливу екологічних, соціальних та економічних чинників розвитку держави і суспільства задля регулювання економічними процесами на макро- і мікрорівнях в контексті сталого розвитку</p>	<p>8.1. Володіти навичками визначення взаємозв'язків і взаємовпливу екологічних, соціальних та економічних чинників на розвиток економічних систем, вміти обґрунтовувати вплив держави і суспільства на основі інструментів регулювання економічними процесами на макро- і мікрорівнях в контексті сталого розвитку.</p> <p>8.2. Знати сутність категорії економічної сталості; послідовність дослідження економічних систем на основі системного аналізу; перелік основних внутрішніх чинників впливу на розвиток вітчизняної агросфери; вміти характеризувати зовнішні чинники, що впливають на розвиток вітчизняної агросфери на національному і глобальному рівнях; економічний зміст основних показників сталого розвитку та глобальному, національному, локальному, організаційному рівнях.</p> <p>8.3. Вміти комплексно аналізувати проблеми забезпечення економічної сталості сільського господарства; знаходити значення показників економічної сталості агросфери; оцінювати відносний рівень сталості економічного розвитку агросфери на підставі відповідних показників; розраховувати показники сталості на глобальному, національному та локальному рівнях; знаходити джерела інформації одержання цих показників.</p>
<p>ПРН 9. Здійснювати критичний аналіз існуючих та синтез нових ідей щодо розв'язання комплексних еколого-соціо-економічних проблем, організації дослідницько-інноваційної діяльності у сфері економіки</p>	<p>9.1. Вміти комплексно аналізувати макроекономічний стан та соціально-економічні тенденції розвитку агросфери та обґрунтовувати основні напрями забезпечення її збалансованого розвитку;</p> <p>9.2. Володіти навичками оцінювання природно-ресурсного потенціалу економічних систем різного рівня та ефективності його використання, вміти обґрунтовувати заходи щодо збереження та раціонального використання;</p> <p>9.3. Вміти ідентифікувати основні еколого-економічні проблеми розвитку агросфери (аграрний сектор, сільське господарство, сільська територія, сільськогосподарське підприємство) та розробляти напрями досягнення екологоорієнтованого їх розвитку;</p> <p>9.4. Мати навички ідентифікації викликів соціально-економічного розвитку економічних систем різного рівня та пропонувати інструменти та заходи щодо підвищення якості життя та життєвого середовища сільського населення;</p> <p>9.5. Вміти систематизувати форми та інструменти державної політики в області сталого розвитку та обґрунтовувати напрями модернізації існуючих інструментів та розробляти дієві заходи та важелі регулювання в сучасних умовах економічних систем різного рівня;</p> <p>9.6. Вміти виділяти можливості та нові виклики розвитку економічних систем різного рівня та обґрунтовувати заходи щодо їх вирішення, зокрема, в пріоритетах зеленої економіки для України, альтернативних технологіях сільськогосподарського виробництва, тощо.</p>
<p>ПРН 11. Мати навички щодо формулювання наукової гіпотези й завдання, планування,</p>	<p>11.1. Вміти розробляти наукову гіпотезу та завдання наукового дослідження із урахуванням принципів сталого розвитку;</p> <p>11.2. Мати навички щодо формування системи принципів сільського розвитку та обґрунтовувати заходи щодо їх реалізації у науковому дослідженні;</p> <p>11.3. Вміти розробляти заходи та інструменти запобігання впливу</p>

<p>проведення та впровадження спеціальних наукових досліджень з огляду на ціннісні орієнтири суспільства; управління науковими проектами та/або розробки пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності</p>	<p>глобальних кліматичних змін у розвитку економічних систем (аграрного сектора, сільського господарства, сільської території, сільськогосподарського виробництва);</p> <p>11.4. Мати навички щодо проведення спеціальних досліджень в аспекті збалансованого розвитку економічних систем, зокрема, диверсифікація економічної діяльності на селі, напрямів модернізації організаційно-фінансової підтримки сімейного фермерства, нейтралізації ризиків трудової міграції сільського населення, запровадженні альтернативних форм сільськогосподарського виробництва і т.д.</p>
--	---

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРОСФЕРИ»

Змістовий модуль 1.

Теоретичні основи сталого розвитку

Тема 1.1. Глобальні проблеми сучасності та концепція сталого розвитку.

Тема 1.2. Кліматичні зміни та низьковуглецевий розвиток.

Тема 1.3. Економічна сталість сільськогосподарського виробництва.

Тема 1.4. Регіональний аспект економічної сталості агросфери.

Змістовий модуль 2.

Розвиток економічної бази сільського господарства як основи сталого розвитку

Тема 2.1. Альтернативне сільськогосподарське виробництво.

Тема 2.2. Соціальна складова сільських територій: основні елементи та інтерпретація ключових визначень.

Тема 2.3. Життєве середовище і напрями його модернізації.

Тема 2.4. Сільський розвиток: зміни на селі задля економічного зростання.

Змістовий модуль 3.

Сучасні проблеми України у реалізації принципів сталого розвитку

Тема 3.1. Концепція сталого розвиток: український контекст.

Тема 3.2. Сучасні тенденції розвитку міжнародних агропродовольчих зв'язків та їх вплив на перспективи забезпечення сталого розвитку аграрного сектору України.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теми	Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
	Всього, годин	Аудиторні				СРС	Всього, годин	Аудиторні				СРС
		Разом	З них					Разом	З них			
			Лекції	Практичні	Залік				Лекції	Практичні	Залік	
<i>Змістовий модуль 1.</i>												
Теоретичні основи сталого розвитку												
Тема 1.1	10	4	2	2		6	12	2	1	1		10
Тема 1.2	11	5	3	2		6	12	2	1	1		10
Тема 1.3	13	7	3	4		6	11					11
Тема 1.4	12	6	2	4		6	11					11
Всього за модуль 1	46	22	10	12	–	24	46	4	2	2	–	42
<i>Змістовий модуль 2.</i>												
Розвиток економічної бази сільського господарства як основи сталого розвитку												
Тема 2.1	12	6	2	4		6	13	2	1	1		11
Тема 2.2	14	8	4	4		6	13	2	1	1		11
Тема 2.3	10	4	2	2		6	11					11
Тема 2.4	10	4	2	2		6	11					11
Всього за модуль 2	46	22	10	12	–	24	48	4	2	2	–	44
<i>Змістовий модуль 3.</i>												
Сучасні проблеми України у реалізації принципів сталого розвитку												
Тема 3.1	14	8	4	4		6	12	2	1	1		10
Тема 3.2	12	6	4	2		6	12	2	1	1		10
Всього за модуль 3	26	14	8	6	–	12	24	4	2	2	–	20
Залік	2				2		2				2	
РАЗОМ	120	60	28	30	2	60	120	12	6	6	2	106

Примітка: СРС – самостійна робота здобувачів

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть Годин
<i>Змістовий модуль 1.</i> Теоретичні основи сталого розвитку	
<p>Тема 1.1. Глобальні проблеми сучасності та концепція сталого розвитку. Розкрити розуміння глобальних проблем та особливостей їх прояву; систематизувати глобальні глобальних проблем; обґрунтувати передумови виникнення концепції сталого розвитку; виділити напрями міжнародної співпраці у сфері забезпечення сталого розвитку; вивчити пріоритети та цілі сталого розвитку України; розкрити складові Стратегії сталого розвитку аграрного сектору економіки України; виділити сучасні проблеми науки та освіти в переході до сталого розвитку.</p>	2
<p>Тема 1.2. Кліматичні зміни та низьковуглецевий розвиток. Дати характеристику кліматичних змін як загрози переходу до сталого розвитку; виділити наукові засади проблеми зміни клімату; розкрити аспекти міжнародної кліматичної політики; складові компоненти Стратегії низьковуглецевого кліматично сталого розвитку; вивчити ринкові механізми державного регулювання сприяння низьковуглецевого розвитку; основні напрями та інструменти сприяння міжнародному розвитку в області зміни клімату.</p>	3
<p>Тема 1.3. Економічна сталість сільськогосподарського виробництва. Розкрити поняття категорії «економічна сталість»; визначити поняття та чинники економічної сталості агросфери; систематизувати показники оцінки економічної сталості розвитку агросфери; вивчити та розкрити сутність індикаторів сталого розвитку та методичні підходи до визначення індикаторів сталого розвитку; вивчити інтегральні індикатори та системи показників сталого розвитку.</p>	3
<p>Тема 1.4. Регіональний аспект економічної сталості агросфери. Розкрити поняття регіональної сталості соціально-економічних систем; вивчити чинники та індикатори економічної сталості агровиробництва на регіональному рівні; обґрунтувати принципи зональної спеціалізації як чинника забезпечення сталого розвитку агросфери.</p>	2
<p>Всього за модуль 1</p>	10
<i>Змістовий модуль 2.</i> Розвиток економічної бази сільського господарства як основи сталого розвитку	

<p>Тема 2.1. Альтернативне сільськогосподарське виробництво. Дати характеристику систем альтернативного землеробства; вивчити ознаки волого- та ґрунтозберігаюче землеробство; розкрити сутність органічного землеробства як складової сталого розвитку аграрного сектору; вивчити інноваційні системи біозахисту і біобезпеки.</p>	2
<p>Тема 2.2. Соціальна складова сільських територій: основні елементи та інтерпретація ключових визначень. Розкрити сутність соціальної складової в структурі сільських територій та її роль у забезпеченні їх сталого розвитку; вивчити структуру соціальної складової сільських територій, дати визначення понять «сільські поселення», їх склад і динаміка; дати інтерпретацію поняття капіталізація людських ресурсів; вивчити принципи багатофункціональний розвиток сільського господарства як основу сталого розвитку сільських територій; розкрити зміст поняття руралізація місцевого самоврядування.</p>	4
<p>Тема 2.3. Життєве середовище і напрями його модернізації. Дати дефініцію поняття «життєве середовище» і його структури; розуміння соціальної та екологічної відповідальності агробізнесу для продукування суспільних благ та специфіки її прояву в українській практиці; розкрити чинники забезпечення сталого на основі розширення доступу до базових послуг та подолання просторової ізоляції.</p>	2
<p>Тема 2.4. Сільський розвиток: зміни на селі задля економічного зростання. Вивчити поняття сільського розвитку та принципів його реалізації; узагальнити форми диверсифікація економічної діяльності на селі як чинник забезпечення сталого розвитку сільських територій; виділити заходи та інструменти запобігання впливу кліматичних змін; напрями модернізації організаційно-фінансової підтримки сімейного фермерства на селі як чинника сталого розвитку сільських територій; трудова міграція сільського населення – виклики і можливості.</p>	2
<p>Всього за модуль 2</p>	10
<i>Змістовий модуль 3.</i>	
Сучасні проблеми України у реалізації принципів сталого розвитку	
<p>Тема 3.1. Концепція сталого розвиток: український контекст – систематизувати чинники. Макроекономічного положення та соціально-економічні тенденції розвитку України; охарактеризувати природно-ресурсний потенціал та ефективності його використання; виділити напрями впливу на навколишнє середовище, основні еколого-економічні проблеми; систематизувати форми та інструменти державної політики в області сталого розвитку; виділити пріоритети зеленої економіки для України, виокремити можливості та нові виклики.</p>	4

Тема 3.2. Сучасні тенденції розвитку міжнародних агропродовольчих зв'язків та їх вплив на перспективи забезпечення сталого розвитку аграрного сектору України. Обґрунтувати напрями впливу глобалізаційних процесів на розвиток агросфери; систематизувати макроекономічні цілі та виклики аграрного розвитку; визначити місце агросфери України у світовій агропродовольчій системі та виділити основні загрози сталому економічному розвитку аграрного сектору в умовах глобалізації.	4
Всього за модуль 3	8
Разом	28

6.2. Практичні заняття

Тема і зміст лекції	К-ть Годин
<i>Змістовий модуль 1.</i> Теоретичні основи сталого розвитку	
Тема 1.1. Концептуальні засади сталого розвитку.	2
Тема 1.2. Кліматичні зміни та низьковуглецевий розвиток.	2
Тема 1.3. Індикатори сталого розвитку: на глобальному, національних, локальних рівнях.	4
Тема 1.4. Регіональний аспект економічної сталості агросфери.	4
Всього за модуль 1	12
<i>Змістовий модуль 2.</i> Розвиток економічної бази сільського господарства як основи сталого розвитку	
Тема 2.1. Розвиток альтернативного сільськогосподарського виробництва як інструмент адаптації до глобалізаційних кліматичних змін.	4
Тема 2.2. Сільський розвиток: зміни на селі задля економічного зростання.	4
Тема 2.3. Соціальні та гендерні аспекти концепції сталого розвитку.	2
Тема 2.4. Життєве середовище і напрями його модернізації.	2
Всього за модуль 2	12
<i>Змістовий модуль 3.</i> Сучасні проблеми України у реалізації принципів сталого розвитку	
Тема 3.1. Концепція сталого розвитку: український контекст – систематизувати чинники.	4

Тема 3.2. Вплив розвитку міжнародних агропродовольчих зв'язків та їх вплив на перспективи забезпечення сталого розвитку аграрного сектору України.	2
Всього за модуль 3	6
Разом	30

6.3. Самостійна робота

Самостійна робота аспірантів, зорієнтована на вивчення та поглибленні знань, а також розвиток практичних вмінь, підвищення світоглядного потенціалу та полягає в наступному:

в опрацюванні аспірантами лекційного матеріалу, пошуку та аналізі наукової літератури, нормативно-правових документів та електронних джерел інформації за проблемою сталого розвитку;

у виконанні завдань для самостійної роботи у системі управління навчанням Moodle (при підготовці до заліку).

Комплект навчально-методичного супроводу дисципліни (конспекти лекцій, методичні рекомендації для підготовки до семінарських занять та самостійної роботи, робоча програма), є доступний в системі навчання Moodle із локальної мережі Білоцерківського НАУ.

Теми	К-ТЬ ГОДИН
<i>Змістовий модуль 1.</i> Теоретичні основи сталого розвитку	
Тема 1.1. Концепція сталого розвитку: сутність, принципи, методологія.	6
Тема 1.2. Індикатори сталого розвитку.	6
Тема 1.3. Зарубіжні методики оцінки сталого розвитку сільського господарства.	6
Тема 1.4. Зелена економіка.	6
Всього за модуль 1	24
<i>Змістовий модуль 2.</i> Розвиток економічної бази сільського господарства як основи сталого розвитку	
Тема 2.1. Міжнародна співпраця в області сталого розвитку.	6
Тема 2.2. Бізнес та сталий розвиток.	6
Тема 2.3 Соціальні та гендерні аспекти концепції сталого розвитку.	6

Тема 2.4 Напрями раціонального поєднання аграрного та сільського розвитку.	6
Всього за модуль 2	24
<i>Змістовий модуль 3.</i>	
Сучасні проблеми України у реалізації принципів сталого розвитку	
Тема 3.1 Досвід окремих країн з розробки національних стратегій сталого розвитку.	6
Тема 3.2. Концепція сталого розвитку : український контекст.	6
Всього за модуль 3	12
Разом	60

6.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань

Розробка індивідуального завдання (Simulation project)

Підготовка індивідуального завдання є одним із важливих форм вивчення дисципліни «Концептуальні засади сталого розвитку агросфери» за освітньо-науковою програмою підготовки доктора філософії PhD. Виконання індивідуального завдання зорієнтоване на посилення дослідницької складової в процесі навчання за програмою і на вироблення у здобувачів дослідницьких компетенцій і відповідних практичних навичок. Головною метою виконання індивідуального завдання полягає у виробленні у аспірантів знань складових сталого розвитку та умінь і навичок їх адаптації до проблеми дисертаційного дослідження. В ході роботи на семінарах відбувається безпосередня передача від викладача до аспіранта досвіду поняття «сталого розвитку», його складових інструментів та їх взаємозалежності, які в подальшому аспірантом розглядаються на прикладі досліджуваного об'єкту. Викладач упродовж семінарів та під час консультаційного супроводу аспіранта виступає в ролі наставника, спрямовуючи індивідуальне завдання у логічній послідовності, додержанні теоретичних та методичних засад проблем сталого розвитку переважно сільського господарства, пояснюючи сенс і зміст процесу наукового дослідження, стимулюючи інтерес до наукової роботи.

Мета виконання індивідуального завдання аспірантом:

- формування уявлення про найбільш актуальні дослідні проблеми в області досягнення сталого розвитку економіки;
- навчання використанню теоретичних знань в області сталого розвитку при проведенні НДР і комплексного аналізу проблем у реалізації принципів сталого розвитку на макро- та мікрорівнях;
- розвиток навичок підготовки аналітичних оглядів, наукових статей і доповідей;

- розвиток навичок презентації та дискусійного обговорення результатів дослідження;
- науково-методичний супровід підготовки здобувачами дисертації від вибору теми до обговорення закінченого варіанту.

Тематика індивідуальних та групових завдань

1. Систематизація чинників, які впливають на реалізацію принципів сталого розвитку дослідження предмету за темою дисертації;
2. Обґрунтування гіпотези, мети та завдань дисертаційного дослідження із урахуванням принципів концепції сталого розвитку;
3. Розробка алгоритму наукової проблеми дослідження із урахуванням принципів сталого розвитку;
4. Узагальнення нормативно-правового регулювання досліджуваної проблеми в аспекті вимог сталого розвитку: вітчизняний та міжнародний аспект;
5. Підготовка презентації та доповіді.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час лекційного курсу застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point, роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань.

Практичні заняття проводяться у вигляді семінарів-практикумів з розглядом реальних ситуацій із вітчизняної та зарубіжної практики.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з предмету «Концептуальні засади сталого розвитку агросфери» включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи аспірантів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні та контрольні роботи.

Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання.

Модульний контроль проводиться у письмовій формі та у формі тестування.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється здобувачам у журнал академічної групи після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності аспірантів здійснюється у формі заліку.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність здобувача в дискусії.

Оцінку на практичному занятті здобувач отримує за виконані розрахункові роботи, командні проекти, зроблені доповіді, презентації, реферати, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного контролю оцінювання здійснюється за правильність відповідей на запитання та обґрунтовану відповідь на розгляд практичного кейсу, підсумкового контролю – засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо повно орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє

	невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що аспірант не оволодів програмним матеріалом.
--	---

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих здобувачем оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$БПК = \frac{САЗ \times \max ПК}{5},$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих здобувачем оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність здобувача на занятті у формулі приймається як «0».

Критерії оцінювання за дворівневою шкалою

Під час проведення заліку навчальні досягнення аспірантів оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано / незараховано.

Оцінка «зараховано» (60-100 балів) ставиться здобувачеві вищої освіти третього рівня, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

Оцінка «незараховано» (1-59 балів) ставиться здобувачеві, який не виконав передбачених програмою завдань і не опанував навчальний матеріал, відповідно, не може продовжити навчання без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

**Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти
за підсумкового контролю «залік»**

Види робіт	Лекції	Прак- тичні	СРС	Модуль- ний контроль	ІНДЗ	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів	10	30	10	40	10	100

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

При здійсненні освітнього процесу з дисципліни «Концептуальні засади сталого розвитку агросфери» використовуються інформаційні технології, які включають (комп'ютери, програмне забезпечення та мережі), необхідні для управління інформацією (створення, зберігання, управління, передача та пошук інформації):

технічні засоби: комп'ютерна техніка та засоби зв'язку (ноутбук, проектор, екран, USB-накопичувачі та ін.);

комунікаційні засоби (перевірка домашніх завдань та консультування через електронну пошту);

організаційно-методичне забезпечення (електронні книги, статті та навчально-методичні матеріали, комп'ютерне тестування, використання електронних мультимедійних презентацій при проведенні лекційних і семінарських занять (Microsoft Office – Excel, Power Point, Word, пошукові системи, електронна пошта та ін.).

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативно-правові акти

1. Цілі сталого розвитку 2016-2030 в Україні. Електронний ресурс:
URL: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>

2. Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020». Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. Електронний ресурс:
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

Базова література

1. Концептуальні основи сталого розвитку агросфери: Навчальний посібник. Білоцерківський національний аграрний університет. Біла Церква, 2016. 184 с.
2. Сансебе Я., Димань Т. Основи сталого розвитку аграрного сектора Біла Церква, 2010. 300 с.
3. Шубравська О.В., Бородіна О.М. Аграрний і сільський розвиток для зростання та оновлення української економіки: наукова. ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України». К., 2018. 152 с.
4. Порядок дій «Порядок денний на XXI століття» («Agenda 21»). К.: Видавництво «Інтелсфера», 2000. 359 с.
5. Варченко О.М. Методичні рекомендації до проведення практичних занять, виконання самостійної роботи та ІНДЗ з дисципліни «Концепція сталого розвитку» здобувачами третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 051 «Економіка». Біла Церква, 2019. 33 с.

Допоміжна література

1. Сокур М.І., Шмандій В.М., Бабець Є.К., Білецький В.С. Екологічна безпека та економіка: монографія, 2020. 240 с.
2. Комитет по всемирной продовольственной безопасности Глобальный стратегический механизм в области продовольственной безопасности и питания. Електронний ресурс. URL : <http://www.fao.org/3/MR173RU/mr173ru.pdf>
3. Европейская экономическая комиссия Организации Объединенных Наций. Рекомендации Конференции европейских статистиков для измерения устойчивого развития. Електронний ресурс. URL: http://www.cisstat.com/sdgs/ECE_CES_31_Rus.pdf
4. Методичні рекомендації для врахування вілей сталого розвитку в стратегіях розвитку територіальних громад. URL : https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/DG/UNDP_MetRecommendation_v03.pdf